

А. В. Шугаєв, С. П. Кулик
Житомирський державний університет імені Івана Франка

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ДОКУМЕНТІВ СФЕРИ ІТ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Сучасна наука і техніка розвиваються колосальними темпами, що призводить до значного наростання обсягу науково-технічної інформації, разом з тим, відповідно, зростає і практичне значення науково-технічного перекладу. Це повинно сприяти швидкому і якісному обміну інформацією в галузі новітніх науково-технічних відкриттів і досягнень серед вчених і фахівців різних країн світу. З'являється необхідність виділення науково-технічного перекладу як особливого виду перекладацької діяльності [1].

Робота присвячена розгляду та аналізу перекладацьких трансформацій, що використовуються в науково-технічних текстах сфери інформаційних технологій, а також визначенню частотності вживання тих чи інших трансформацій при перекладі.

Таким чином, актуальність обумовлена високою значимістю і недостатньою вивченістю перекладу науково-технічної літератури в сфері інформаційних технологій як засобу всебічного вивчення досягнень науки і техніки на сучасному етапі розвитку науково-технічного прогресу.

Метою роботи є виявлення особливостей перекладу науково-технічних текстів сфери інформаційних технологій на лексичному і граматичному рівнях.

Перекладачі використовують низку способів перекладу лексичних одиниць різного виду, і термінами, зокрема. Це заміна частини мови, еквівалентний переклад та випущення модального дієслова. Розглянемо приклади [1].

1. Еквівалент. Unnecessary files on your hard disk take up disk space and can slow down your computer. - Непотрібні файли займають місце на жорсткому диску і можуть уповільнити роботу комп'ютера. You may free up disk space and easily delete files like temporary files or your previous version of Windows within the Storage system setting. - Ви можете очистити дисковий простір і просто видалити файли, наприклад тимчасові файли або попередню версію Windows, в розділі параметрів «Пам'ять» [2].

If you decide you do not want them, keeping the software on your computer might slow it down by using precious memory, disk space, and processing power. - Ці програми можуть уповільнювати роботу комп'ютера, оскільки витрачається пам'ять, місце на диску і ресурси процесора. External monitor must support HDMI input. - У зовнішнього монітора повинен бути роз'єм HDMI. В наведених прикладах англійські модальні дієслова перекладаються найближчими еквівалентними за значенням в українських модальних дієсловах.

2. Заміна частин мови. In most cases, the upgrade will use some device storage space; you may need to remove unneeded files from your device to complete the upgrade. - Як правило, оновлення займає деякий обсяг пам'яті пристрою, тому, щоб завершити оновлення, вам, можливо, буде потрібно видалити непотрібні файли з пристрою. For pages like this with a collection of items, you should mark each item separately (in this case a series of Persons) and add the url property to the link to the corresponding page for each item, like this: - Для сторінок, подібних до цієї, з колекцією елементів, ви повинні розмітити кожен елемент окремо (в даному випадку як ряд осіб) і додати властивість url до посилання на відповідну сторінку для кожного елемента, наприклад. If your PC is fast enough, you do not have to make this tradeoff, but if your computer is just barely powerful enough for Windows 7, it can be useful to scale back on the visual bells and whistles. – Якщо комп'ютер досить швидкий, то немає необхідності жертвувати візуальними ефектами, але якщо продуктивності ледь вистачає для запуску Windows 7, то краще відмовитися від надмірностей [2].

Переважає більшість проаналізованих модальних дієслів перекладається модальним словом, а в одному випадку перекладається як іменник.

3. Опущення модального дієслова. Maybe you thought you might use the software someday, but never did. - Можливо, якусь програму ви планували використовувати, але цього не сталося. Many PC manufacturers pack new computers with programs you did not order and might not want. - Багато виробників оснащують нові комп'ютери програмами, які не потрібні користувачам. If you want to share a calendar with a large group of people, you can add a Google Group. - Якщо доступ до календаря потрібно надати великому числу користувачів, використовуйте групу Google. Some properties can take only a limited set of possible values. – Деякі властивості мають обмежений набір можливих значень. Links to third party websites can help search engines better understand the item you are describing on your web page. – Посилання на сторонні сайти допомагають пошуковим системам краще розуміти, про що йдеться на вашій сторінці. У деяких випадках модальне дієслово в перекладі опускається, при цьому зміст речення зберігається [2].

Самим частотним способом перекладу модальних дієслів є його еквівалентна заміна українським модальним дієсловом при перекладі, зберігаючи вихідну модальність оригіналу. Однак, в деяких випадках, модальні дієслова можуть перекладатися іншою частиною мови, якщо це допомагає краще передати ступінь модальності, не перевантажуючи при цьому структуру пропозиції. Що стосується опущення модального дієслова в перекладі, то це також цілком допустимо в тих випадках, коли зміст речення від цього не постраждає, а модальність можна висловити, наприклад, через дієслово (як в першому прикладі ціла половина пропозиції «... thought you might use the software someday ...» замінюється вдало підібраним дієсловом «планували»).

Також розглянемо способи перекладу термінів – слів та термінів – аббревіатур в галузі інформаційних технологій.

1. Запозичення іноземного скорочення. Tablets and 2-in-1s with GPIO indicators or those that have a laptop and slate indicator will be able to be configured to enter "tablet mode" automatically. - Планшети та моноблоки з індикаторами GPIO або з індикаторами ноутбука і грифеля можна налаштувати на автоматичне перемикання в «режим планшета». To install a 64-bit OS on a 64-bit PC, your processor needs to support CMPXCHG16b, PrefetchW, and LAHF / SAHF. - Для установки 64-розрядної операційної системи на 64-розрядний комп'ютер процесор повинен підтримувати CMPXCHG16b, PrefetchW і LAHF / SAHF [2].

2. Наближений переклад. To find out more about the changes, visit the FAQ page. - Щоб дізнатися більше про ці зміни, відвідайте сторінку запитань і відповідей. If you find your PC slowing down, ask yourself if you really need to keep all your programs and windows open at once. - Якщо комп'ютер працює повільно, подумайте, чи дійсно потрібно тримати відкритими всі програми і вікна. Іноді в перекладі з різних причин використовується наближений переклад. Наприклад, в першому прикладі FAQ не має чіткого аналога в перекладі. Він може перекладатися і як сторінка запитань і відповідей, і як часто задають питання, або аббревіації FAQ.

3. Функціональна заміна. Windows run faster would be complete without mentioning that you should consider adding more random access memory (RAM) to your PC. - У цій статті не розглядається придбання нового обладнання для прискорення роботи комп'ютера, проте в обговоренні способів прискорення роботи Windows не можна не згадати можливість розширення оперативної пам'яті (ОЗП) на комп'ютері. Windows 7 can run on a PC with 1 gigabyte (GB) of RAM, but it runs better with 2 GB. - Windows 7 може працювати на комп'ютері з 1 ГБ оперативної пам'яті, але з 2 ГБ вона буде працювати краще. Ми бачимо, що аббревіатури в наведених випадках перекладаються відповідними аббревіатурами української мови (за умови наявності таких) [1].

4. Опущення. If you shared your calendar with an individual email address, they'll see your calendar in their "Other calendars" list. - Якщо ви надали доступ окремому користувачеві, він побачить ваш календар в списку "Інші календарі". Many PC manufacturers pack new computers with programs you did not order and might not want. - Багато виробників оснащують нові комп'ютери програмами, які не потрібні користувачам (в даному реченні, наприклад, щоб не повторюватися, «... виробників персональних комп'ютерів оснащують нові комп'ютери ...») перекладач скоротив до «... виробників оснащують ...») В деяких випадках, коли зміст речення не страждає, аббревіатура / скорочення може опускатися, як в наведених прикладах.

5. Переклад аббревіатури повним словом-еквівалентом (5) For certain third party applications, the "Get Windows 10" app will scan for application compatibility.

- Додаток «Перейти на Windows 10» перевірить сумісність певних додатків сторонніх виробників. App availability and experience varies by device and market. -. Доступність і функції програми відрізняються в залежності від типу пристрою і країни його реалізації. All third-party plug-ins are displayed in a new category named Add-ons. - Всі плагіни відображаються в новій категорії “Надбудови”. Якщо який-небудь термін був скорочений, при цьому у нього є аналог на мові, то він перекладається повним словом-еквівалентом [1].

б. Калькування. If you keep so many programs, e-mail messages, and websites open that you think restarting is a hassle, that's probably a sign you should restart your PC. - Якщо відкрито так багато програм, повідомлень електронної пошти та веб-сайтів, що перезапуск - хлопіткий, то це серйозний привід все-таки перезапустити комп'ютер. Instead of adding someone's email address, enter the email address of the Google Group. - Замість адреси електронної пошти окремого користувача введіть адресу групи Google. У незначній кількості випадків скорочення були переведені калькуванням.

Отже, переважно мовною трансформацією при перекладі аббревіатур і скорочень стало запозичення зі збереженням латинського написання. Це можна пояснити необгрунтованістю розшифровки аббревіатури українською та створення скорочення-еквівалента в зв'язку з громіздкістю або збігом нового скорочення з іншими, вже існуючими скороченнями. Здебільшого аббревіатури повинні бути зрозумілі програмістам, тому для їх зручності не завжди доцільно перекладати аббревіатури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.
2. Кияк Т.Р., Огуй О.Д., Науменко А.М. Теорія та практика перекладу. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова книга, 2006. 592 с.

С. О. Юшин
ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААНУ, м. Київ

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ПАРТНЕРІВ ЯК ФАКТОР ГАРМОНІЗАЦІЇ ІЄРАРХІЧНОГО СОЦІУМУ

Усі словники визначають категорію «лінгвістика» [від лат. *lingua* мова] як «науку про мову». Межі моєї мови, вказував Л. Вітгенштейн, означають межі мого світу [1: 34]. Це (Б. Шоу. Пігмаліон) чудово розумів Хігінс, який вказував, що саме жаргон назавжди прикував Елізу Дулітл до ролі вуличної продавчини